

Գ Ա Յ Ր Ե Ն Ի Ք

10
Փարայ

ՕՐԱԹԵՐԹ

10
Փարայ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

Հայրենիք ամեն օր կը հրատարակուի, տարեկան գինն է Պոլսոյ եւ գաւառաց համար 7 արծաթ մեծիտ կանխիկ . գաւառական թղթատարութեան ծախքը մեր վրայ է : Վեցամսեայ եւ եռամսեայ բաժանորդք ալ կը նշանակուին :

Լրագրոյս վերաբերեալ գիր կամ նամակ պէտք է ուղղել առ Տէր-Խմբագիր Ռիզա փաշա խան Թ. 44 : Խմբագրութեան ուղղեալ գիր էտ չէ տրուիր : Ծանուցման տողը մեկ անգամի համար 3 դրոշ է : անյի անգամի համար սակարկութիւն կը լլայ :

Ա. Զ. Գ. Ա. Յ. Ի. Ն.

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԽՆԴՐՈՅՆ ՍՐԴԻ
ՎԻՃԱԿԸ

Երբ շուրջս անցած բաներն և Պատերազարանի և Բ. Դրան մէջ եղած յարաբերական վիճակը նկատեմ, կը վշատիմ . և երբ թերթերը, մանաւանդ Մասիսը կարգամ, յոյս կը զգամ ի սրտիս և կողմորիմ, և կըսեմ թէ, տակաւին կը խօսուի Հայկական խնդրոյն վրայ դեռ պանական ակմբոց մէջ :

Բովանդակ Հայ ազգն այս պահուս յոյսերով կը տարուբերի . այս միջոցին է այնպէս, որպէս էր երբ Վեհաժողովը ի Պէրլին կը գումարէր և Հայկական խնդրը պիտի վճռէր :

Այն ատեն ևս Հայք մեծ յոյսեր ունեցան . պարագայներէն օգուտ քաղելու խորհրդով մեծ նպատակի մը գիւնդին, առանց քաղաքական փառասիրութեան Հայկական խնդրորինութեան մը հիմնարկութեան բաղձացին : Բայց երբ ՅԱՐԴ յօդուածը տեսան, ամենեւին տխրեցան . . . և ոչ միայն տխրեցան, այլ և կասկածեցան գործին զուրկն անցող անձանց և մանաւանդ Ս. Պատրիարքին անկեղծութեանը վրայ :

Այն ատեն լիովին համարատուութիւն մ'ազատեց Ս. Պատրիարքն ու նորա գործակիցներն այդ կասկածանքէն, և Հայոց վրայ մնաց միայն այն տխրութիւնը, զոր բնականաբար մարդ կունենայ, երբ իր երազած բտրիքն չլինայ ստանալ կամ վայելել :

Անցան երեք տարիներ . և ահա այսօր Հայ ազգն միևնոյն վիճակին մէջ զանազան յոյսեր կը տածէ իր սրտին մէջ :

Հայկական խնդրին վճռեալ է Պէրլինի Դաշնադրին ՅԱՐԴ յօդուածով . բայց Հայաբնակ (գաւառաց բարենորոգմանց խնդրին զՀայս բաւական հեռունեքը կը տանի և կը յաճեցնէ :

Հայք կը խորհին թէ իրենք Օսմանեան տէրութեան հաւատարիմ հպատակ ժողովուրդ մ'են, և թէ իրենց ծառա-

յութիւնն ու տիրասիրութիւնը ընդարձակ փորձերով ապացուցած են դարերէ ի վեր, մինչև վերջին պատերազմին աւտեն իսկ, երբ Հայ զօրապետներ և սպայներ կը վարէին ռուսական բանակն ի Հայաստան . ուստի իրաւամբ վարձատրութիւն կ'պատեն Օսմանեան կառավարութեան, որ այս միջոցին Հայաբնակ գաւառաց բարենորոգմանց խնդրով կը դադի, և կը յուսան թէ հաւասարութեան սկզբամբ՝ իւրեանց «թուոյն և արժանեաց» համեմատութեամբ պիտի կոչուին հայաբնակ գաւառաց վարչական՝ դատական և ոստիկանական պաշտամանց, և Հայ ժողովուրդն իբրև Օսմանեան հպատակ պիտի ազատի Գրգաց և Զէքքէղաց հպատակութենէն և այլն :

Սակայն իրողութիւնը դառն և տրեսրեցուցիչ հանգամանօք կ'պառնան վըշտաբեկ և ահաբեկ ընել ամենէն յուսալից սրտերն անգամ . երբ կը գիտեն թէ Պայազլտի կառավարչին անկումն այն պիտի մեծ արժէք մը կունենայ, քաղաքական բարձր ակմբոց մէջ, որ լորտ Տիւֆըրինի մասնաւոր յաջողութիւնը կը նըկատուի, մինչդեռ սակէ սուալ Պատրիարքներն այդպիսի փոփոխութիւններ ձեռք բերելու գիւրդութիւնն ունէին . երբ կը գիտեն թէ վանայ կուսակալութեան Հայ մուավինը բաւական ատենէ ի վեր կը գեղերի ի Պոլիս, և վանայ ռեալաւատ ատենին Հայ նախագահն շատոնց փոխադրեալ է այլուր այլ պաշտօնով . երբ կը գիտեն թէ վանայ ծովակին վրայ շողինաւ բանեցնելու արտօնութիւնը խնդրող Հայ սեղանաւորաց խնդրին մինչև ցարդ յետաձգուած է . երբ կը գիտեն թէ Եփրատայ հովտին մէջ, այն է Իսկէնսէրունէն ի Պաղատա շինուելիք երկաթուղոյն արտօնագիրը այսօր վաղը պիտի տրուի անգղիական ընկերութեան մը, և Հայաբնակ գաւառաց մէջ շօսէ շինելու խնդրին անգամ նկատողութեան առնուած չէ :

Դարձեալ երբ կը գիտեն թուրք մամլոյն բաղմադիմ հրատարակութիւնները, մանաւանդ Վազըթի այն գիտողութիւններն՝ որովք Հայկական խնդ-

րոյ (*) մը կազմութիւնը Պուլլարիոյ մը խնդրոյն կազմութեան կը նմանցնէր, և տեղական ինքնօրինութիւններն քաղաքական միութեան փնտաւար և օսմանեան երկրին ամբողջութեան վտանգաւոր ձեռնարկութիւն կը նկատուէին, երբ կը գիտեն Մէմորիալ Տիւֆըրինի առ լորտ կրանվիլ հեռագրած ըլլայ թէ Մահմետականաց փնտսովն պէտք չէ օգնել Դըրիստոնէից, որ թէ և Պ. Թրօթթըրի միջոցաւ անուղղակի հերքուած ըլլայ իսկ, դարձեալ իբրև էական կէտ արեւելեան խնդրոյն կը մնայ, որոյ ապացոյց է Դըրգաց իբրև Մահմետական վայելած շնորհքն :

Եւ դարձեալ երբ կը գիտեն Կարնոյ անգղիական հիւպատոս Պ. Թրօթթըրի տեղեկագիրը, յորտ Հայք իբր վեց-եօթ հարիւր հազար կը հաշուին նորա հիւպատոսական վիճակին մէջ . մինչդեռ Բուրգը մէկ միլիոն . երբ մեր թերթերը բովանդակ տիեզերքիս վրայ Յ միլիոն Հայ հազիւ կը հաշուեն, Պ. Թրօթթըր Յ միլիոն Բուրգը կը հաշուէ թուրք :

(*) Վազըթ այն հուշակաւոր յօդուածին մէջ Հայկական խնդրոյն էութիւնն ու բանալու հնարամտութեամբ կըսէ . «արդարեւ Պէրլինի դաշնագրին մէջ հայաբնակի դաւաճելու խօսքն եղած է, սակայն այս հայաբնակ տեղերն ունակից պիտի սկսին և ո՛ւր պիտի յանգին . դէշ չըլլար եթէ այս մասը շնորհ ընեն մեզ բացատրել և մենք ալ Հայկական խնդրի ըսուած վերացական խնդրոյն բուն իրողութիւնը հասկնամք . մենք օսմանեան երկրին ամեն կողմը կայսերական Հայ հպատակներ կը տեսնենք» : Սակայն նոյն ինքն Վազըթ մի և նոյն յօդուածին մէջ, քիչ մը յետոյ, կըսէ . «Եթէ խնդրը Թրքաց և Դըրգաց և Հայոց բնակած Անատոլիոյ արեւելեան հիւսիսային գաւառաց ժողովրդային վիճակի բարեկարգութեան միայն վերաբերի, այն ատեն լոկ տեղային վարչութեան խնդիր մ'է» : Աւրեմն Վազըթ իւր հարցման պատասխանեց և գտաւ թէ, ո՛րք են եղեր հայաբնակ գաւառք, որոնց համար ՅԱՐԴ յօդուածը խմբագրեալ և ստորագրեալ է վեց մեծ տէրութիւններէն և Օսմ կառավարութեան, Անատոլիոյ արեւելեան հիւսիսային գաւառք, կամ որ նոյն է՝ հայաբնակ գաւառք :

քիոյ, Պարսից և Ռուսաց իշխանութեան ներքեւ, միևնոյն դժի վրայ մերձկից բռնակեալ. երբ կը գիտեն Պ. Թրօթթըրի սա վկայութիւնը թէ յոյժ գոռար է Գուրգ գիւղացի մը որոշել Հայ գիւղացիէ մը, և թէ Թուրքիոյ հայաբնակ գաւառաց բնակիչ Հայոց մէջ մի տեսակ ստորնութիւն, քծնութիւն և ճշմարտախօսութեան մասին զանցառութիւն, (իբրև արգիւնը հայատակութեան և կեղեքման) յառաջ եկած է, որը մասնաւորապէս անախորժ են արեւմտեան ազգաց:

Երբ կը գիտեն թէ Ս. Պատրիարքն հաւատարմի իր նախնին ծրագրին՝ անոր ոգւոյն վրայ կընթանայ: Իսկ Բ. Գուրգ կը մտածէ ոչ միայն Պէրլինի գաշնադրին ճարգ յօդուածն, այլ 23րդ յօդուածն իսկ յետաձգել, մասնաւոր բարենորոգմանը չընել, այլ աշխարհի բոլոր գաւառաց համար միօրինակ ծրագիր մը պատրաստել, և թէ 23րդ յօդուածով եւրոպական գաւառաց և թէ ճարգ յօդուածով հայաբնակ գաւառաց վրայ եւրոպիոյ պահանջմանը դո՛ւ ընելու ջանալ:

Վերջապէս երբ ամեն բանէ յառաջ ապահովութիւն պէտք էր մեզ, այժմ վստահութիւն որոնելու հարկին մէջ կը գտնուինք. — ամենէն յուսալից սրտերն անգամ կը տկարանան անշուշտ, և կըսկըսին անհանգիստ ըլլալ, ո՛չ թէ խնդրոյն՝ զի Հայկական խնդրին Պէրլինի գաշնադրին հետ կրնայ կորսուիլ կամ ջնջուիլ, այլ վերջին երեք տարիներուն կորստեանը վրայ: Այս մասին չեմք ուզեր աւելի խօսիլ առ այժմ. սոյն զոհողութիւնն՝ զոր շատ բարձր գնով յանձն առած եմք արդէն, պէտք է շարունակեմք ունենալ նաեւ այս ահաւոր վայրկեաններուն մէջ, այն միակ աղբիւր կալութեամբ թէ Ս. Պատրիարքը Հօր մօտաւոր համարաւորութիւնն ամեն ինչ կը պարզէ:

Պէտք է ուրեմն սպասել և յուսալ:

Պ.

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ԽՆԴԻՐ

Սթամպուլի մէջ հետեւեալ տողերը կը կարդամք:

«Կը կարծեմք զիտնալ Հայկական խնդրոյ մասին թէ դեսպանը պիտի ըստիպեն զի. Գուրգ որ արտասովոր քոմիսէր մը զրկուի ի Հայաստան լիազօր իշխանութեամբ, Հայոց կրած հարստահարութեանց վերջ մը տալու համար»:

Լէվանթ ալ հետեւեալ տողերը կը գրէ:

«Մեծ տերութեանց դեսպանները երէկ հետզհետէ արտաքին դորձոց վսեմ նախարարին հետ տեսակցելով, խօսեցան նաեւ այն բարենորոգմանց վրայ զոր կայսերական կառավարութիւնը մտադիր է Հայաստանի մէջ մուծանել ըստ ճարգ յօդուածի Պէրլինի գաշնադրին:

—

Ահաւասիկ Գուրգարուի Միացեալ

վարժարանաց նորընտիր Պատ. Հոգարարձութեան անգամայն անունները:

Մեծ. Պօղոս	էֆ. Ժամակոչեան
» Աղաբիկ	» Գարեան
» Նիկողոս	» Շնորհքեան
» Սենեքերիմ	» Կիւպէնկեան
» Ռուբէն	» Պիպէրեան
» Գրիգոր	» Արապեան

—

. . . Խմբագիր էֆէնտի

Դիւղիս Ս. Սատուածածին եկեղեցւոյ տօնախմբութեան հանդէսը՝ նորոգութեան պատճառաւ, այս տարի յետաձգուած էր. ուստի նորոգութիւնը աւարտած լինելով, եկեղեցւոյ բացման առթիւ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն հանգիստը Ս. պատարագ պիտի մատուցանէ յառաջիկայ կիրակէ առաւօտ:

Հետեւեալը զայս՝ ի դիտութիւն բարեպաշտ հասարակութեան, Ձեր պատուական լեւրթին մէջ ծանուցանելիք խնդրելով:

Մնամք ի գիմաց Թաղ. Խորհրդոյ
Ատենադպիր Ատենապետ
Տ. Գ. Սինեան Յ. Նորատուկեան.
2 սեպտ. 1881

Միջագիւղ

—

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ԹՂԹԱՎՈՃԱՌԱՆՈՅ ԵՒ ԳՐԱՏՈՒՆ

Յ. Յ. ՉԱՐԲՐԵԱՆ

Գալաթի Գաղաղիւղ մաքսատան միջոց թիւ 16, Սոյն նոր բացուած թղթաւաճառանոցին մէջ կը գտնուին դրամներէն և դարձեալ ամեն տեսակ պիտոյք, հայերէն և օտար լեզուներ, սիրարի թուղթ, նաեւ ներսօտար «Նուպեան» ըստած կոշիկները, խիստ շաւաւօր գիներով:

ՀԵՌԱԳՐԱՄՈՒՐԷ

Լոտորա 13 սեպտ.

Պէրլինէն կը հեռագրեն առ Տէյլի Թէլեկրաֆ թէ Ռուսիոյ և Գերմանիոյ միջև համաձայնութեան մը հիմունքն որոշուած են Տանցիկի տեսակցութեան մէջ, և Պիղմարը իշխանն և Պ. Շապուրօֆ ալ մանրամասնութիւնները պիտի կարգադրեն:

Աթէնք 13 սեպտ.

Լարիսայէն կը գրեն. — Կիրակի օրը Լարիսայի հասարակային շէնքերն Հելլենական մասնախումբին յանձնուեցան: Երէկ առաւօտեան ժամը Տին Հելլենական վաշտ մը քաղաքը մտաւ. ժամը տասնին զօրաբանակ մը զրաւեց զայն յանպատուօ ցնծութիւն բնակչաց, որը կեցցէնքով կը դրուատէին թագաւորը, թագաւորական ընտանիքն և Հելլենաց ազգը:

Գէորգ. թագաւորը սեպտեմբերի վերջերը նոր գաւառները պիտի երթայ:

Պ. Նիքօլա Հացսբուլոյ թագաւորական տեսուչ (քոմիսէն) և ընդհանուր կառավարիչ անուանուեցաւ Լարիսայի գաւառին, որոյ մէջ են Թիւրսովոյ, Ալմիոյ, Վոլոս, Բէլիոն, Փարսալէ և Տոմօքոյ քաղաքները:

Լա Հէյ (Հոլանտա) 13 սեպտ.

Թուրքիոյ դեսպան Մուրատ էֆէնտի այսօր մեռաւ կաթուածահար:

Մարսիլիա 13 սեպտ.

Նաբոլէոն իշխանը շաբաթ օրը շողեւաւ նստաւ Կ. Պօլիս երթալու համար:

Բեդրսպուրկ 13 սեպտ.

Ռուս լրագիրը կը յայտնեն թէ Տանցիկի տեսակցութիւնը խաղաղութեան երաշխաւորութիւն մ'է եւրոպիոյ համար:

ՆԵՐՔԻՆ

Ռուսիոյ պատերազմական ծախուց խնդիրը Օսմ. թղթատեարց պատուիրակներու ժողովին առջև դիմաւորութիւններ յարուցանելու պատճառ եղեր է. պատուիրակները կըսեն թէ իրենց պաշտօնագրին մէջ սոյն խնդիրը նշանակուած չըլլալով բանակցութեան նիւթ չեն կրնար ընել: Ասոր վրայ ժողովը որոշեր է որ բանակցութիւնը չը շարունակուին մինչև որ Օսմ. պատուիրակները Բ. Գրնէն և եւրոպացի պատուիրակները Օսմ. արժեթղթատեարց ժողովէն նոր հրահանգ ընդունին:

— Կրետէէն հասած հեռագիրները կը ծանուցանեն թէ Կրետէի ժողովուրդը Յունաց Ս. Պատրիարքին կողմանէ նոր ընտրուած մետրապօլիտը չընդունիլ որոշեր և յայտարարեր է թէ նորընտիր մետրապօլիտը եթէ քաղաք մտնէ, հըրացանի հարուածներով պիտի ընդունուի: Այս պատճառաւ Եաննայէն Բէթիմօ զօրք զրկուեր է բարեկարգութիւնը պահպանելու համար:

— Անցեալ իրիկուն Եէնի-գաբուի տան մը մէջ հրդեհ պատահելով, տանը մէջ գտնուող մարդ մը վերի յարկը բոցերու մատնուիլը տեսեր և անմիջապէս պատուհանէն վար ցատքեր ստիպան ծանրապէս վիրաւորուեր է, այնպէս որ յուսահատական վիճակի մէջ է:

— Հոլանտայէն 50,000 շապիօ հրացան և քանի մը միլիոն վամպուր զրդկուեր է Պիրէոն Հելլենական կառավարութեան համար:

— Հելլենական կառավարութիւնը 1 միլիոն տրահօր քուէարկեր է պատերազմական գործոց պաշտօնեութեան համար:

— Պ. Սթրալուիօտիս անուն Յոյն երեսօնիսան մը Ձանթարի մէջ, մեռնելէ առաջ տարեկան 3600 ֆր. հասոյթ բերող կալուած մը կտակեր է աղքատաց հիւանդանոցին: Սթրալուիօտիսի րոջ մահուէն ետքը այս գումարը 4300 ֆր. ի պիտի հասնի:

— Կոստանդին մեծ դուքսը որ Աթոս լեռը պտոյտ մ'ընելու ելած էր ռուսական շոգենաւով մը, Աթէնք վերադարձեր է. դուքսը քանի մ'օրէն Հնդկաց ծովը պիտի մեկնի ռուսական պատերազմի շոգենաւով մը:

— Յունական լրագիր մը կըսէ թէ Պէշիկթաշ բանտարկեալ Տէմսթէն Զիւլիօղլու անուն Յոյնը Պօլսոյ ոստիկանութեան բանտը վտարաւորուեր է:

— Աւստրիական նաւ մը Զմիւռնիայէն Բակուղայի ջուրերը դացեր է:

Ինչպէս զրաժ էինք, երեքշաբթի օր կէս օրէն վերջը Թարապիայի անդղիական պարտէզը դաշտային միառաւոր հանգէս մը տեղի ունեցաւ: Անդղիոյ դեսպանուհին բաղնիքէն հրահրեալները ամենայն յարգանքով և նախաձեռնութեամբ ձեռնարկեցին: Ընդհանրապէս ձեռնարկեցին նաեւ իրենց ընտանիքները, նախարարք, Ներսէս Ս. Պատրիարքը, Խորէն սրբազան Լուսինեան, Նուրեան էֆ. և այլ երեսերի անձինք:

Հրահրելուց մէջ կը գտնուէին գրեթէ բոլոր դեսպանք և իրենց ընտանիքները, նախարարք, Ներսէս Ս. Պատրիարքը, Խորէն սրբազան Լուսինեան, Նուրեան էֆ. և այլ երեսերի անձինք:

— Եղիպտոսի անդղիական ընդհանուր հիւպատոս Պ. Մալէթ իւր պաշտօնատեղին մեկնելէ առաջ վեհ. Սուլթանին ներկայացրէ է:

— Կ. Պօլսոյ քաղաքապետութիւնը Սուլթան Ապտուլ Ազիզի նախկին սենեկապան Զիլֆէր պէյի գէմ գատ բացեր է, արքունի կալուածները իւրացուցած ըլլալու ամրաստանութեամբ. և սակայն տակաւին քննութիւնը չէ հաստատել թէ Զիլֆէր պէյ տրեքօք Սուլթանէն նըւէր ընդունած է յիշեալ կալուածները թէ ինքն ինքնին իւրացուցեր է:

— Խալապի մը անցեալ օր Պէօյիւք տէրէի մէջ ինքզինքն սպաննէր է:

— Բրէվէղայէն կը հեռագրեն թէ տեղւոյն ֆրիստոնեայ և Մահմետական բնակիչները 40,330 զորուքի նիւթ նուիրեր են քաղաքին հիւանդանոցին:

— Այտընէն զարնուած հեռագիրներ երէկ ծանուցին թէ օգոստոս 3էն ի վեր մաղճաղաւի 81 դէպք պատահեր են, որոց 6էր մահացու են եղեր: Ուստի Առողջապահական Ժողովը հրամայել է որ ուխտաւոր փոխադրող և ձիատէ երթալու համար Ատէն հանգիստ ուխտաւորները 7 օր դարանթինայի եւթարկուին Հօտէյտայի նաւահանգիստը, իսկ մաղճաղաւի դէպք պատահած շոգենաւները Հօտէյտայի մօտ անդղիական Բարա ման անուն կղզին դարանթինա կրեն, ուր առատ ջուր կայ եղեր:

Առանց դարանթինայի նիւթարկուելու հասնող նաւերը վերստին Հօտէյտա պիտի զրկուին:

ԱՐՏԱՔԻՆ

Բատուայէն սեպտեմբեր 5 թուով հետեւեալ զինուորական գործողութիւնները կը հաղորդեն:

«Թագաւորը և Ամէտէ իշխանը այս առաւօտ հոս հասան պատերազմական դուրծոց պաշտօնէին հետ:

«Թագաւորը Բաթմա քաղաքը ուր օտարազգի սպայներ իրեն ներկայացան:

«Ժամը 8ին, ձի նստած Բատուայի յարձակման և պաշտպանութեան զօրահանգիստին ներկայ գտնուեցաւ: Պաշտպանը Բաթմա քաղաքի և Պաթալիաի դիրքերը դրաւած էին. իսկ յարձակողը խիստ ճարտար շարժում մ'ըրին:

«Կարող անձինք հետեւեալ զօրաց այս

շարժումը շատ դժուարին, Զօրքերը և Ժողովուրդը խնդագին ողջունեցին թագաւորը:

«Թագաւորը կէս օրին օտարազգի սպայները ճաշի հրահրեց»:

— Այս տարի Օտէսա մտած թէյը անցեալ տարուան կրկնապատիկն է: Մինչև այսօր 249,993 ֆունտ թէյ, քաղաքը հաներ են, որուն 241,287 լ 423 կառախմբով Մոսկուա զրկուեր են: Այս տարուան թէյին բուն արժէքը 46 միլիոն ռուպլի կը հասնի:

— Ռէն գետը օր Սթրազպուրկի կողմը մինչև 4 կանգուն բարձրացեր էր, ինչպէս սկսեր է:

— Պէրլինի գաղղիական դեսպան Սէն Վալիէ կոմսը արտասովոր պաշտօնով Բարլորի պիտի երթայ, ուր պիտի կատարուի Շուէտի արքայազուն իշխանին Պատի իշխանուհւոյն հետ ամուսնութիւնը:

— Սեպտեմբեր 2ի Սէտանի յաղթանակի տարեդարձի հանդիսին կառավարութիւնը չպիտի մասնակցի եղեր, տասը տարի անցած ըլլալով:

— Թանի թղթակիցը Պէրլինէն օգոստոս 30 թուով հետեւեալ կը գրէ:

«Գերմանիոյ կայսերական զօրաբաժին մը զօրահանգէսն սկսաւ. կայսրը Հանովէր երթալուն պատճառաւ չպիտի կարենայ անձամբ գտնուիլ. սակայն ուրիշ տարիներ, տարին երկու անգամ անձամբ փորձ ընել կուտար:

«Այս տարուան զօրահանգէսը խիստ շքեղ և կարգաւորեալ եղաւ, բաղնիքի անձինք ներկայ էին զօրահանգիստին, զայն տեսնողները լաւ համազուեցան թէ Բրուսելի զինուորութիւնը ինչ աստիճան յառաջ դացած է: Ամենէն աւելի զարմանալին զօրաց լուծութիւնը և շարժման արագութիւնն էր. ժամը 9ին յանկարծ ընդարձակ ու դաշտապահ զաշտը միաձեւ համադրեցաւ և զինեալ 30,000 հօգիով ծածկուեցաւ:

Շէլֆֆիլդ-Հօլլթէյնի իշխանուհին և կայսեր օրդիքը նոյն միջոցին հանգիստալարը հասան ու զօրաբաժինը ողջունեցին, զօրքն ալ փոխադարձ կեցցե՛կայսր աղաղակելով զինուորական երգեր երգեց: Սակայն ասի պատրաստութիւն մ'էր Հանովրի մէջ կատարուելիք մեծ զօրահանգիստին ուր տէրութեանց ներկայացուցիչները և զինուորական ըսպայք ալ ներկայ պիտի գտնուին կայսեր հետ»:

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐՆԵՐ

Վաղըթ այսօր վերստին հրատարակուիլ սկսաւ:

— Օսմանեան արժեթղծոց խնդիրը կարգադրելու համար կաղմակաւ բանակցութեան ժողովը իւր քննութիւնը կը շարունակէ. գլխաւոր դժուարութիւնը Ռուսիոյ տրուելիք տուգանաց, և արժեթղծութեան տարց յանձնուելիք և կամուտներու վարչութեան արտօնութեանց վերայ է:

Արժեթղծատեարց փոխանորդները Ղալաթիոյ դրամատեարց հետ ալ բա-

նակցեցան, և թէ և վերջնական որոշում մը ելած չէ, սակայն անուղղակի տուրքերէ առնուած տոկոսին զեղչի առաջարկութիւնը ընդունելու են Ղալաթիոյ դրամատեարք, մանաւանդ թէ այս վերջինները իրենք առաջարկել են 8 աւ 0/0 տոկոսը 5 ի իջեցնել արժեթղծատեարց փոխանորդներն ալ անուղղակի տուրց վարչութեան դրութեանէն դո՛հ ըլլալով, խոստացել են միութեամբ դործել ապագայ ձեռնարկութեանց մէջ:

— Հասարակաց կրթութեան պաշտօնէութիւնը Տաճկաստանի մէջ այսուհետեւ հրատարակելի ամեն դործէ 40 դահեկան տուրք առնուլ որոշած ըլլալով, մայրաքաղաքս գտնուող հեղինակները աղքատութեան պատճառաւ իրենց երկասիրութիւնները տետր առ տետր հրատարակելու պարտաւորեալ ըլլալը և այս վիճակին մէջ որոշեալ տուրքը վճարելու անկարող ըլլալին աղքատագրով մը ծանուցել են յիշեալ պաշտօնէութեան:

— Վեհ. Սուլթանը Սպանիոյ թագաւորին առաջին կարգի աղամանդակու Օսմանիէ պատուանշան շնորհեց:

— Վեհ. Սուլթանի թիկնապահ Ասաֆ փաշա Տարտանէլէն մայրաքաղաքս դարձաւ:

— Տրիպօլիոյ գաղղիական հիւպատոս Պ. Ֆէրու Տրիպօլիոյ առեւտրական վիճակին վրայ անդեկադիր մը շինելով իւր տէրութեան ներկայցրէ է յիշեալ տեղեկագրին համեմատ 1880 տարւոյն ելքը 43,034,687 ֆրանքի կը հասնի, որ նախընթաց տարւոյն ելքէն 987,473 ֆրանքի է: Տրիպօլիաէն Գաղղիա տարին 5 միլիոն 480 հազար ֆրանքի ջայլամի (տէվէ դուշու) փետուր կը զրկուի եղեր:

— Ռուսիոյ դեսպան Պ. Նովիբոֆ երէկ Բ. Դուռն երթալով, Առաջին հաւաքական և Արտաքին գործոց նախարարին հետ տեսակցեցաւ:

— Եւրոպիոյ մէջ այս տարի արմաթ գէշ վիճակի մէջ ըլլալով, Պօլսոյ վաճառականաց շատ մը յանձնարարութիւններ եղեր են հեռագրաւ, մեծ քանակութեամբ արմաթ ամբարեւու համար, այս պատճառաւ ալիւրին գինը 20էն 30 դահեկան վրայ դրաւ քիչ օրուան մէջ և կը վախճուի օր յառաջիկայ ձմեռ արմաթաց զինն աւելի բարձրանայ:

— Վաղըթ կըսէ թէ Ֆէսի Մահմետական հասարակութիւնը Գաղղիոյ դէմ չափազանց դրդուելով, Գաղղիոյ հետ կըռուելու համար ապստամբաց օգնելու փափաք յայտնէր է:

— Ռուսական լրագիրք կը հերքեն այն լուրը զոր վիճենայէն զարնուած հեռագիր մը տուած էր, թէ այս օրերս Ռուսաստանի մէջ մեծ պայթում մը տեղի պիտի ունենայ բոլոր Հրէայները օղը հանելու համար:

Նոյնպէս ռուսական լրագիրք կըսեն թէ կառավարութիւնը Հարթմանի Ամերիկայէն դուրս հանուիլը պահանջած չէ երբէք:

ՀԱՐՑՈՒՄ

Առ Պ. Անդրանիկ Այվազեան գեր-
Ատենապետ Արարատեան ընկերութեան

Անցեալ տարի ապրիլ ամսոյ վերջը
Արարատեան ընկերութեան ընդհանուր
ժողովն իւր վերջին նստին մէջ որոշեց
որ ժողովը մի անգամ ևս գումարի,
Հաշուեքնիչ Յանձնաժողովոյ տեղեկա-
գիրը լսէ և Արարատեան ընկերութիւնն
երկուց ընկերութեանց (Արևելեան-Դըպ-
րոցասիրաց և Կիլիկեան) հետ միացեալ
ըլլալով յետ այնու լուծեալ հրատարակ-
ուի: Սոյն վերջին գործողութիւնն կա-
տարուեցաւ արդէն լրագրաց մէջ, բայց
անկից ի վեր տասն և հինգ երկար ա-
միսներ անցան, չենք գիտեր հաշիւներն
և Հաշուեքնիչ Յանձնաժողովոյ տեղե-
կագիրն ո՞ւր մնացին:

Ժողովրդին մէջ գայթակղական համ-
բաներ կը պտտին, կը հաճի՞ք ձեր
պարտականութիւնը կատարել և այդ-
վերջին անգամ տեղի ունենալիք նիստը
փութացնել, որպէս զի մեր աղտոտները
մեր մէջը լուանք:

Անգամ Արարատ ընկերութեան

Խ. Յ. Սարաճեան

13 օգոստ. 1881

Կ. Պոլիս

ԱՆԳՂԻԵՐԷՆ ԼԵՁՈՒԻ ՈՒՍՈՒՅՈՒՄՆ

Խօսիլ, կարգալ, գրել. վեց ամսուան
մէջ. ամեն օր մէկ մէկ ժամ դաստու-
ութեամբ հետեւեալ տեղերը, հետեւեալ
ժամերու մէջ.

Ուղուն չարչուի մօտ Մերասկերի ճառ-
տէն, Միքայէլ աղային բնակարանը ա-
ռաւոտուն ժամը 12ր և 5ր րոպէ անցած.

Սիրբէճի իսկէլէսին թիւ 72 մաղա-
ղան ժամը 3ին.

Ֆրչըճի փողոց թիւ 38, իգական սե-
ռի համար ժամը 8ին.

Նիշանճի Սուրենեան վարժարան ժա-
մը 9ին.

Ֆրչըճի փողոց թիւ 38 արական սեռի
համար գիշեր ժամը 2ին:

Դաստաութեան պայմանաց համար
պէտք է գիտիլ Ուղուն չարչուի գլուխ
Ֆրէնկեան գրատուն թ. 362:

Բ. Վարդուկեան

ՄԻՆԱՍ ԶԵՐԱԶ

ԳՐԻԶ ԵՒ ՍՈՒՐ

Արամեան տպարանէն ելած այս հե-
ղինակութիւնը նուիրուած է Հայ մայրե-
րուն: Բանասիրական և վիճաբանական
բաղմամբ յօդուածներէ զատ, կը պա-
րունակէ ընդարձակ և հետաքրքրաշարժ
ներածութիւն մը, որոյ գլխաւոր նիւ-
թերն են. — «Գրական փորձեր» ու յա-
րուցած պայքարն, Ս. Ոսկանեանի մի-
անտիպ նամակն ի նպաստ աշխարհաբու-
եանց, 1885 թ Պատրիարքական հալա-
ժանքն ի նպաստ դրաբարեանց, Կովկաս-
եան յեղափոխութեան պատմութիւնն,
վարժապետական խնդիր, Արարատեան
ընկերութեան ծագումն, լեզուի բարենո-
րոգում, հեղինակին՝ աղգային պաշտօ-
նով երկրորդ ուղեորութիւնն, յԱնդղիա,
Տեսակցութիւնը անգղիացի Ֆրէնսիլըն
գրագէտին հետ, Անդղիոյ Չինկեանէ-
ներու լեզուին զարմանալի նմանութիւնը
Հայերէնի հետ, Ֆրէնսիլընի Հայերէն

սորվին և ինչպստ Հայերէնի գրած
նամակն, լեզուապայքար, Անահիտ և
Արամազդ, Դարադաշեան և Բէշեան,
ևն. ևն.

Կը ծախուի ըրոր Պօլսոյ հայ գրա-
վաճառաց քով, Ղալաթիա Գոմիսիօն
խանի ետեւ թիւ 23 Վրոյրի թղթավա-
ճառանոցը և Բերա Դիւնէլի գիմացը
Պ. Պօտէնի գրատունը, Դին 8 զրուշ:

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

Պաղչէ Գաբու թիւ 8 Համազային դեղա-
րանին մէջ ամեն օր կը գտնուին Տօրթէօր Ա-
նանեան էֆէնտի, որ արքունի բժշկական դըպ-
րոցին ուսուցիչ է և Կոկորդի, ըթի ու ական-
ջի հիւանդութեանց մէջ մեծ համբաւ տոտցած
է, Տօրթէօր Վէնէյիանօրօրօ որ Գլինիլի մէջ
համաւաւար է, նոյնպէս աշարայթ Տօրթէօր
Կիլա Ապրիմար Պէյ որ արքունի բժշկական
դըպրոցին ուսուցիչ է և աստմարոյթ Պ. Գա-
լիլարի:

Տօրթէօր Անանեան ամեն օր ժամը 2 և 3
մինչև 5 և 8 և 10 դեղարան կը գըտ-
նուի. խի ուրախօր երբ կէս օրէն մինչև ժա-
մը 8 աղբատները ձրի կը դարմանէ: Իսկ Տօր-
Կիլա Ապրիմար Պէյ երբեքարթի, հինգշաբթի
և շաբաթ օրերը ժամը 3 և 5 մինչև 5, ուր-
ախթ օրերը 7 և 9 մինչև 9 աղբատները ձրի
կը դարմանէ: Տօրթէօր Վէնէյիանօրօրօ ալ
ամեն օր ժամը 3 և 5 մինչև 4 և 9 և 10 մինչև
10 դեղարան կը գտնուի. չորեքշաբթի օրերն
ալ մինչև ժամը մէջ ձրի կը նայի: Իսկ Պ.
Գալիլարի ամեն օր ժամը 6 և 9 մինչև 10
դեղարան ալտի գտնուի, և հինգշաբթի օ-
րերն ալ մինչև ժամը մէջ ձրի ալտի նայի:

Յետին աղբատաց համար դեղերը ձրիաբար
կտրուի:

ՍԱԹԻՆԻԿ ՏՐԴԱՏ

Վէպ ժամանակակից

Սոյն վիպասանութիւնը որ աղգային
փաստաբաններէն Թիւթիւնճեան Ռու-
բէն էֆէնտի հեղինակութեամբն իւրոյս
ընծայուած է, վերջաբանէն զատ 257
երեսէ բաղկացեալ և սրտաշարժ նկա-
րագրութեամբը լի վէպ մ'է:

Աւելորդ է ըսել թէ միշտ քաղցր է
մեզ աղգային վիպասանութիւններ ի
լոյս ելած տեսնել, որոնք դժբաղդա-
բար հաղուագիւտ են ցարդ: Սոյն վի-
պասանութեան վրայ գովեստիւք խօսիլ
չմը ուղեր, այլ կը հրաւիրեմք ուսում-
նասէր աղգայինները միանգամ աչքէ
անցընել զայս յորում պիտի տեսնուին
օգտակար վէպեր, աղգային բարուց և
սովորութեանց ճշգրիտ պատկերներ և
աղգային մոլութիւններն ու զեղծումները
արհամարհող յօդուածներ:

Կը ծախուի Ս. Ղուկասեան, Ֆրէնկ-
եան և Մարգարեան գրատունները, կա-
մուրջին գլուխը սուճի Պօղոս աղային
խանութը, կամուրջին վրայ Դատրդիւ-
ղի նաւամատոյցին կից Աղլաղանեանի
սրճարանը, Ղալաթիա թրամվայ ճառ-
տէսի Յ. Արշակ էֆէնտի մաղաղան ի
գին 10 զրուշ:

Իսկ կեդրոնատեղին է Բէնճէնպիհ
բազար Պանը-Օթմանի քով թիւ 24 Յ.
Մ. Մանուկեան էֆէնտի տպարանը:

ՏԷՐ-ԽՄԲԱԳԻՐ

Մ. Յ. ՄԵՆԼԻՔԵԱՆ

Բիգա փաշա խան քիւ 14

ՓԱՆԱՍԷ

ԳԵՂ ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՒ ԳԵՂ ՍՍՄԱՐԱՅՈՒՅՆ

Կը ծախուի Մինասեան և Ընկերաց Ամերիկեան վաճառատունը ի Ղալաթիա Կ. Պօլսոյ:
Փանասէն իւր օգտակարութեամբն, ինչպէս Ամերիկայի և Եւրոպայի, նոյնպէս և Թուր-
քիոյ ալ և ալ կողմերը մեծ ընդունելութիւն գտած է:

Փանասէն զեղացւոյն և դաւառացւոյն բժիշկն ու բարեկամն է, և մեծ օրհնութիւն մը
համարուած է այն տեղերուն համար, ուր բժիշկ ու դեղ և դարման հաղիւ կը դանդաղին:
Փանասէն բուսեղէններէ բաղադրեալ լինելով՝ բոլորովին անվնաս է, Փանասէն այրածին ցա-
ւը կ'առնէ ու քիչ ատենի մէջ կը բուժէ. նոյնպէս և մարմնոյն կարուած ու ճմուռած տե-
ղերուն ցաւն ու բորբոքը չուտով կ'անցնէ:

Չղային, յօղային և ոսկրային սաստիկ ցաւերը բուժելով՝ տաղնապալը կը հանդա-
տնայի: Ստամոքսի, փորի և աղեաց ցաւերը կը կտրէ ու պաղէ յառաջ եկած դժուարու-
թեանց առաջը կ'անու:

Փանասէն ակոյալ սաստիկ ցաւերը չուտով կը բուժէ: Մարմնոյն կարուած կամ վիրա-
ւորեալ կողմերն առատ փանասէ քսելով՝ չուտ կը բժշկուին ու կը դողոյն: Փանասէն կը
բժշկէ նաև փորձարութիւն, թանչք, հաղ, ջերմ, կոկորդի բորբոք և ուրիշ, մէջքի ցաւ
և ալ զանազան ախտեր, որոց սկզբնապատճառը զրեթէ նոյնն են: Այսպէս կը վրային չա-
տեր, որք փորձած են: Ընամանիք իրենց տան մէջ ու պանդուխտ և ճանապարհորդը իրենց
մօտ փանասէ պահելով և յանկարծական դժուարութեանց ատեն զործածելով՝ մեծ օգուտ
կը քաղին և ծանր հետեւանաց առաջը կ'անու: Փանասէն հեղուկ է, որ թէ՛ մարմնոյն
վրայէն քսելով և թէ՛ խմելով ալ բժշկութիւն կը գործէ:

Գործածութեան կերպը հետն է: Ղլխաւոր վաճառատեղին է, Ղալաթիոյ Նէնի-ճամիլի
ղրան կից Մինասեանին Ամերիկեան վաճառատունը, նաև մայրաքաղաքիս գեղադրածաց քով
ու դաւառներն ալ կը գտնուին: